

SAMORODNY (5) ai

sa- (3), [sã-]; oba o *prawdopodobnie jasne* (tak w samo- oraz rodny).

sg m N samorodny (1). ◊ I samorodnym (1). ◊ f N [samorodnã], samorodn(a) (1). ◊ [G samorodn(e)j.] ◊ n N samorodn(e) (1). ◊ G samorodn(e)go (1). ◊ [A samorodn(e). ◊ pl N subst samorodn(e).]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Powstały bez wpływu z zewnątrz (5) :

Przen żart. (1) : Czworthy [namalował] chłopá drugiego/ á on Klimká [tj. poprzedniego] ófrał. A ná wirzchu nápifał/ otoż tobie Klimku/ Coś nam chciał Sowy potłuc/ gówno w vpominku. A ták onego Klimká półpołu y z rymem/ Opalił łzpetnie Bártek/ łamorodnym dymem. RejFig Bb7.

a. Naturalny, niewykonany przez człowieka; natus, vivus, voluntarius Cn (4) : łamorodne Złoto bywa naidowano/ wedle wśzytkiej potrzeby czyłte *FalZioł* III 34a; [Weźmi żywice biały z Iáłowcu 4. vncye/ [...] Kánfory łamorodney dwie drágmie. *SienHerb* [578]b; Weźmi świeżego gałganu dobrego/ gwoźdźikow kramnych/ Ingbieru/ Kwiatu mułzkatowego káżdego po drágmie. To zgrubá przetłucz [...]. A gdy w nim [w półkufku] pomoknie do trzeciego dnia/ Słtanie łie winem ták dobrym/ iáko łamorodna Málmazya. *SienHerb* 622a].

W przeciwstawieniach: »samorodny ... działany, [uczyniony]« (1): SAletra iest dwoia/ iedna łamorodna á druga dzałana [!] *FalZioł* III 41a; [*SienHerb* 593a; Buris vel Bura Klęk/ iest to drzewo v Rádlá krzywe łamorodne/ álbo vcżynione *UrsinGramm* [389]].

α. O elementach topografii (1) : [zwłaszcza, iż tam góry wysokie wkoło i wały, także przekopy samorodne. *StryjPoczqt* 468; Jest jaskinia niewielka, samorodna w górze, do której przymurowała św. Helena ścianę *RadzPodróż* 90.]

W przeciwstawieniach: »samorodny ... kopany, [sypany]« (1): Sžkárpáwá byłtra wśzytkiej wiłty głowá/ Nurt łamorodny/ kopána zás owá Niešie do Gdańłká náłzę ożiminę/ W cudzą kráinę. *KlonFlis* H; [ale ty groble, że dawne, zdadzą się niektóre, iż samorodne góry; jednak znać, kto się przypatry, że sypane *RadzPodróż* 148].

β. O roślinach: nieposiany przez człowieka; per se nascens PolAnt; per se radicans, sponte natus, suae spontis Cn (1) : Iowel będzie to v was/ on rok pięćdziesiąt; nie będziecie łiac áni żać łamorodnego zboża *BudBib Lev* 25/11; [będziecie iest tego roku łamorodne [sponte nascens] (żyto) y drugiego roku też łamorodne/ á trzeciego roku łieyćie y żnićie *BudBib Is* 37/30].

b. [Mający wiedzę nie pochodzącą z wykształcenia: Empiricus [...]] Sámorodny lekarz (co nie z nauki ale z doświadczenia leczy) *ArtNom* K4v.]

2. [Należący do tego samego rodzaju, społeczności: [prostytutki o innych prostytutkach:] Żebyśmy [...] je zás w swą szkołę przyjęły, Żeby tak z nami na sejmiech słynęły, Gdyż są naszego cechu dobrze godne, Jako to siostry nasze samorodne. *Otwin(?)Erot* 96.]

Cf NIESAMORODNY

KW, (LWil)